

VZDĚLÁVACÍ OBLAST – ČLOVĚK A SPOLEČNOST

VZDĚLÁVACÍ OBOR – DĚJEPIS

VYUČOVACÍ PŘEDMĚT – DĚJEPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Předmět má časovou dotaci 2 hodiny týdně v 6., 7. a 9. ročníku a 1 hodinu v 8. ročníku. Je realizován v kmenových třídách, popř. v učebně informatiky s využitím počítačových programů.

Dějepis svým obsahem navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Přináší poznatky o vývoji lidstva a o činnosti člověka v minulosti. Zaměřuje se na oblast Evropy, vybrané události světových dějin, důraz klade na poznání národních dějin. Seznamuje žáky s významnými událostmi a osobnostmi, které ovlivnily život v minulosti.

Při výuce je kladen důraz na to, aby žák byl schopen z předkládaných faktů vyvozovat závěry, porozumět. Vzdělávací obor Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.

Do předmětu jsou začleněna tato průřezová témata:

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

tematické okruhy – Jsme Evropané, Objevujeme Evropu a svět, Evropa a svět nás zajímají

Multikulturní výchova

tematické okruhy – Etnický původ, Kulturní diference

Výchova demokratického občana

tematické okruhy – Občan, občanská společnost a stát, Principy demokracie jako formy vlády a způsobu vlády

Osobnostní a sociální výchova – Rozvoj schopnosti poznávání

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Kompetence k učení:

učitel – motivuje žáky používáním obrazových tabulí, encyklopedií, AV techniky, využíváním dalších informačních zdrojů-sdělovací prostředky, internet
vede žáky k vyhledávání informací a jejich třídění

Kompetence k řešení problémů:

učitel – zadává úkoly, při kterých žáci využívají svou kreativitu a

rozvíjejí ji
vede žáky ke kritickému posuzování předkládaných textů

Kompetence komunikativní:

učitel – dává žákům možnost samostatného mluveného projevu (referáty)

Kompetence sociální a personální:

učitel – zařazuje práci ve skupině
posiluje sebedůvěru žáků
zadává úkoly pro nadané žáky i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Kompetence občanské:

učitel – napomáhá vytvářet u žáků kladný vztah k ochraně památek a kulturního dědictví

Kompetence pracovní:

učitel – kontroluje samostatné práce žáků
zadává dlouhodobé úkoly
vyžaduje přípravu žáků na výchovu

Kompetence digitální:

- využívá digitální zařízení, aplikace a služby při učení i při zapojení do života školy a do společnosti

VZDĚLÁVACÍ OBSAH PŘEDMĚTU – je rozčleněn do několika oblastí:

Člověk v dějinách

Počátky lidské společnosti

Nejstarší civilizace, kořeny evropské kultury

Křesťanství a střední Evropa

Objevy a dobývání.

Počátky nové doby

Modernizace společnosti

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	DĚJEPIS	6.
Výstupy žáka	Učivo – obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ■ Chápe význam dějin pro člověka i společnost, dokáže uvést konkrétní příklady důležitosti a potřeby historických znalostí ■ Orientuje se v historickém čase a prostoru - (umí pracovat s časovou přímkou a historickou mapou, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu, zařadí na časovou osu jednotlivá data a časové etapy) ■ Uvádí příklady zdrojů informací o minulosti a rozlišuje informační hodnotu různých typů historických pramenů, samostatně vyhledává informace ■ Podle pokynů pracuje s různými typy textů a záznamů, obrazových materiálů, využívá je ke své práci ■ Zná poslání archivů, muzeí, knihoven, podstatu archeologie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Význam zkoumání dějin ■ Historický čas a prostor ■ Historické prameny ■ Instrukce, shromažďující historické prameny ■ Archeologie 	<p>PT – Osobnostní a sociální výchova TO – Rozvoj schopnosti poznávání</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Jmenuje hlavní teorie o vzniku a vývoji člověka ■ Popíše způsob života lidí v pravěku a jejich kulturu ■ Chápe podmínky a důsledky přechodu k zemědělství, objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost ■ Uvede nejvýznamnější pravěké archeologické lokality na našem území a v Evropě a památky zde nalezené 	<p>Pravěk</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Doba kamenná ■ Doba bronzová ■ Doba železná, Keltové ■ Střední Evropa a naše území v pravěku 	<p>PT – Multikulturní výchova TO – Etnický původ</p> <p>PT – Vých. k myšlení v evr. a glob. souvislostech TO – Jsme Evropané Objevujeme Evropu a svět</p>

<p>■ Rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem a vývojem prvních velkých zemědělských civilizací</p> <p>■ Porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie</p> <p>■ Charakterizuje přínos starověkých civilizací pro evropskou kulturu (počátky písma, věd, první zákony, umění, počátky křesťanství a jeho souvislost s judaismem), uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci a nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví, vytváří si kladný vztah k uměleckým dílům</p> <p>■ Uvede nejvýznamnější památky tohoto období na našem území</p>	<p style="text-align: center;">Starověk</p> <p>■ Nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz</p> <p>■ Antické Řecko</p> <p>■ Antický Řím</p> <p>■ Střední Evropa a její styky s antickým Středomořím</p>	<p style="text-align: center;">Starověký Egypt – PROJEKT</p> <p style="text-align: center;">Pyramidy – video</p> <p>PT – Výchova dem. občana TO – Principy demokracie</p> <p style="text-align: center;">· · formy vlády a způsobu rozhodování</p> <p>PT – Multikulturní výchova TO – Kulturní diference</p>
---	---	--

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	DĚJEPIS	7.
Výstupy žáka	Učivo – obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ■ Popíše podstatné změny v Evropě v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států ■ Vysvětlí původ slova vandalismus, chápe souvislost chování Vandalů a současných vandalů ■ Všimá si odlišností v byzantsko-slovan., západoevropské a islámské muslimské kulturní oblasti, rozdílů mezi jednotlivými náboženstvími, důvodů konfliktů, souvislostí se současným vývojem v arabských státech ■ Posoudí význam vzniku států, postavení panovníka a ostat. společen. vrstev, popíše stručně životní styl středověku ■ Objasní vnitřní vývoj Velkomoravské říše, českého státu, posoudí přínos Velké Moravy (kulturní, duchovní oblast, vzdělanost) ■ Vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, popíše vztah mezi svět. a církevní mocí, charakterizuje vztah 	<p style="text-align: center;">Raný středověk</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Stěhování národů – nový etnický obraz Evropy ■ Utváření států ve východoevropském a západoevropském kulturním okruhu a jejich specifický vývoj ■ Islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci) ■ Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě ■ Křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy ■ Vikingové 	<p>PT – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech TO – Jsme Evropané</p> <p>PT- Multikulturní TO – Kulturní diference</p>

<ul style="list-style-type: none"> ■ Rozpozná základní prvky románské kultury a jmenuje nejvýznamnější románské památky v Čechách a na Moravě, posoudí význam regionálních památek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Románská kultura a životní styl raného středověku 	
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ■ Chápe úlohu kolonizace a vzniku měst pro středověkou společnost, vysvětlí specifika regionu (německá kolonizace) ■ Vysvětlí příčiny soupeření dvou západoevropských států-Anglie a Francie ■ Objasní význam českého státu v době vrcholného středověku ■ Jmenuje základní prvky gotické kultury a nejvýznamnější české a evropské památky tohoto období ■ Vymezi příčiny, průběh a důsledky české reformace. <p>Chápe význam husitské tradice v českém politickém i kulturním životě</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Vysvětlí postavení českého státu v rámci Evropy ■ Charakterizuje vývoj ve východní Evropě v tomto období a porovná jej s vývojem v ostatních částech 	<h3 style="text-align: center;">Vrcholný středověk</h3> <ul style="list-style-type: none"> ■ Rozvoj řemesel a obchodu, vznik měst a jejich význam ■ Soupeření Anglie a Francie - stoletá válka ■ Český stát pod vládou přemyslovských králů - společnost, hospodářství, kultura, osobnosti ■ Český stát za vlády Lucemburků ■ Gotická kultura a životní styl, vzdělanost ■ Náboženská reformace (Jan Hus), husitská revoluce a jejich důsledky <ul style="list-style-type: none"> ■ Počátky českého stavovského státu v době poděbradské ■ Jagellonci na českém a uherském trůně ■ Východní Evropa ve vrcholném a pozdním středověku ■ Společnost, hospodářství a kultura pozdního středověku 	
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ■ Popíše a demonstruje příčiny, průběh a význam objevných plaveb a jejich důsledky ■ Uvědomuje si význam respektování kulturních zvláštností a odlišností, odmítá netoleranci ■ Vysvětlí, jak změny v myšlení lidí a v ekonomice ovlivnily výsady katolické církve ■ Objasní nové myšlenky žádající reformu církve, včetně reakce církve na tyto požadavky ■ Jmenuje nejvýznamnější představitele evropské reformace, všimne si odlišného průběhu reformačního hnutí v jednotlivých evropských zemích ■ Chápe postavení českých zemí v habsburské monarchii a v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center ■ Vysvětlí příčiny znovuoobjevení antického ideálu člověka. Rozpozná základní prvky renesanční kultury a jmenuje nejvýznamnější české a evropské památky a představitele tohoto období, vysvětlí podstatu humanismu, charakterizuje renesanční životní styl <ul style="list-style-type: none"> ■ Objasní příčiny a důsledky náboženské nesnášenlivosti v době třicetileté války, stručně popíše průběh války; demonstruje důsledky války pro obyvatelstvo Evropy na konkrétních příkladech 	<h3>Pozdní středověk</h3> <ul style="list-style-type: none"> ■ Objevné plavby a jejich důsledky, počátky dobývání světa ■ Změny v hospodaření v 16. století ■ Reformační hnutí v Evropě ■ Rozmach Španělska a boj Nizozemí za nezávislost ■ Rysy evropských velmocí v 15. - 18.století ■ Český stát v habsburské monarchii ■ Raný novověk-éra humanismu a renesance ■ Evropské velmoci v 15. - 18.století ■ Český stát v době předbělohorské ■ Třicetiletá válka 1618-1648 	<p>PT - Vých. k myšlení v evr. a glob. souvislostech</p> <p>TO – Evropa a svět nás zajímají</p> <p>Objevujeme Evropu a svět</p>
---	--	---

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	DĚJEPIS	8.
Výstupy žáka	Učivo – obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ■ Na příkladech evropských dějin konkretizuje pojmy absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus politických a kulturních ■ Rozpozná základní prvky barokní kultury a jmenuje nejvýznamnější české a evropské památky a představitele tohoto období, charakterizuje životní styl období baroka, vnímá specifčnost období rokoka ■ Chápe podstatu ekonomických, sociálních změn ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti ■ Chápe pojem osvícenství, jmenuje významné představitele tohoto období, rozumí podstatě průmyslové revoluce ■ Na příkladech demonstruje rozdílné tempo modernizace; nerovnoměrnost vývoje v jednotlivých částech Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a význam kolonií ■ Rozpozná a na konkrétních příkladech doloží projevy porušování lidských a občanských práv 	<p style="text-align: center;">Novověk</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Anglická burž. revoluce ■ Absolutismus ve Francii, v Rusku a v Prusku ■ Barokní kultura a životní styl tohoto období ■ Rozvoj vědy a změny ve společnosti na konci 17. a v 18. století, vytváření podmínek pro průmyslovou revoluci ■ Habsburská monarchie – boj o zachování habsburského dědictví, osvícenské reformy, kultura a společnost evropských zemí, konflikty mezi velmocemi ■ Koloniální panství 	<p>PT – Výchova demokrat. občana TO – Občan, obč. společnost a stát</p> <p>PT – Multikulturní výchova TO – Kulturní diference</p> <p>PT – Osobnostní a soc. výchova TO – Rozvoj schopnosti poznávání</p>

<ul style="list-style-type: none"> ■ Charakterizuje příčiny, průběh a výsledky boje severoamerických osad za nezávislost; jmenuje významné osobnosti období války za nezávislost; pochopí, jak vývoj v USA ovlivnil vývoj v Evropě ■ Objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé; objasní vliv těchto událostí na vývoj v našich zemích ■ Charakterizuje republiku jako formu vlády, chápe podstatu demokracie ■ Chápe pojmy svoboda, občanská práva, práva člověka, národ, ústava ■ Objasní snahu národů o samostatnost, potřebu vlastního národního jazyka, porovná fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů ■ Vnímá podstatu nacionalismu a rasismu, chápe potřebu tolerance ve společnosti, respektuje práva menšin ■ Chápe vliv nerovnoměrného vývoje států na jejich vzájemné vztahy, vliv rozvoje průmyslu na změny ve společnosti a její modernizaci ■ Charakterizuje významné sociální skupiny a jejich požadavky, na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vznik USA ■ Velká francouzská revoluce, vláda Napoleona Bonaparta ■ Evropa po napoleonských válkách ■ Klasicismus, romantismus ■ Národní hnutí velkých a malých národů, utváření novodobého českého národa ■ Revoluční rok 1848 v Evropě a v habsburské monarchii, revoluce jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů ■ Politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva ■ Občanská válka v USA 	
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ■ Objasní důvody sjednocování v Německu, jmenuje významné osobnosti sjednocovacího hnutí ■ Charakterizuje postavení českých zemí v habsburské monarchii ve 2. polovině 19. století, jmenuje významné osobnosti tohoto období 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sjednocení Itálie, Německa ■ Vývoj v habsburské monarchii – bachovský absolutismus, vznik Rakouska-Uherska ■ Kultura ve druhé polovině 19. století 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Na příkladech analyzuje vliv nerovnoměrného vývoje států na jejich vzájemné vztahy, objasní příčiny konfliktů mezi nimi ■ Charakterizuje příčiny, průběh a důsledky 1. světové války ■ Na příkladech demonstuje zneužití techniky ve válečných konfliktech 	<p>Moderní doba</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Cesta ke světové válce - svět v předvečer 1. sv. války ■ První světová válka - cíle, průběh ■ Vývoj v Rusku na počátku 20. století ■ České země za 1. světové války – rozpad Rakouska-Uherska, vznik Československa 	

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	DĚJEPIS	9.
Výstupy žáka	Učivo-obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ■ Rozpozná klady a nedostatky poválečných demokratických systémů ■ Objasní vznik komunismu, příčiny jeho nastolení v Rusku v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jeho existence pro svět, rozpozná ničivé síly totalitarismu ■ Vysvětlí okolnosti vzniku samostatného Československa, posoudí vnitřní a zahraniční situaci ČSR, uvede příklady národnostních, ekonomických a politických problémů v novém státě, zhodnotí úlohu kultury ■ Charakterizuje příčiny a důsledky světové hospodářské krize ve světě a v Československu ■ Na konkrétních příkladech objasní pojmy fašismus, nacismus, rasismus, antisemitismus, xenofobie, extremismus ■ Zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a její vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí ■ Vysvětlí příčiny Mnichovské dohody ■ Zhodnotí význam meziválečné kultury v boji proti fašismu 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nové uspořádání Evropy ■ Vývoj ve 20. letech- „zlatá 20. léta“ ■ Sovětský svaz mezi válkami ■ Československo mezi válkami ■ Světová hospodářská krize (1929-33) ■ Nástup fašismu v Německu ■ Ohrožení Československa fašismem ■ Meziválečná kultura, školství, věda 	<p>PT – Osobnostní a sociál. výchova TO – Rozvoj schopnosti poznávání</p> <p>Stalin – video</p> <p>PT – Vých. dem. občana TO – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p> <p>PT – Multikult. vých TO – Kulturní diference</p>

<ul style="list-style-type: none"> ■ Charakterizuje příčiny, průběh a důsledky 2.světové války, porovná obě světové války; na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky pro lidstvo ■ Objasní podstatu holocaustu, uvědomuje si negativní důsledky rasové netolerance ■ Uvede formy domácího a zahraničního odboje, porovná je z hlediska cíle a charakteru ■ Uvědomuje si podíl západních vojsk na osvobozování republiky 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Příčiny 2. světové války ■ Ovládnutí Československa Německem ■ Průběh 2. světové války ■ Boj Čechů proti německé okupaci a osvobození Československa 	<p>Válka v barvě - video</p> <p>Heydrich – video</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Objasní události v Československu v letech 1945-1948, které vedly k převratu v únoru 1948 ■ Objasní důsledky 2.světové války-politické, mocenské a ekonomické ■ Vysvětlí příčiny vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků ■ Objasní a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Poválečné uspořádání Československa ■ Evropa a svět po 2. světové válce 	

<ul style="list-style-type: none"> ■ Porovná vývoj států západního a východního bloku, rozpozná odlišnosti ve vývoji demokratických a totalitních zemí ■ Uvede příklady krize ve východním bloku, charakterizuje krizové momenty studené války ■ Posoudí postavení rozvojových zemí a možnosti jejich dalšího vývoje ■ Posoudí vliv začlenění Československa do oblasti zájmů SSSR na život lidí ■ Vysvětlí příčiny a podstatu politických procesů v 50. letech ■ Chápe význam uvolnění politické i společenské situace v 60. letech ■ Porovná tuto situaci se stavem po vpádu vojsk Varšavské smlouvy ■ Charakterizuje podstatu „normalizace“ ■ Vysvětlí snahy o obnovení demokracie ve státech východního bloku ■ Objasní příčiny, průběh a důsledky sametové revoluce v Československu ■ Na konkrétních příkladech ukáže klady a zápory rozvoje vědy, techniky kultury a jejich důsledky pro lidstvo 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hlavní rysy vývoje států západního a východního bloku ■ Studená válka, soupeření supervelmocí, nové vojenské bloky, hospodářské soupeření ■ Proces dekolonizace, mimoevropský svět, problémy nově vzniklých států ■ Vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky ■ Kultura, umění, věda, zábava, osobnosti kultury-tvůrci v exilu ■ Politické změny ve světě v 80. a 90. letech ■ Úspěchy a objevy dosažené lidstvem ■ Závažné problémy ohrožující lidstvo 	<p>PT – Výchova k myš. v evrop. Globálních souvislostech TO – Jsme Evropané</p> <p>Politické procesy – video</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ■ Prokáže základní orientaci v problémech současného světa ■ Zhodnotí význam začlenění České republiky do evropských struktur ■ Využije poznatky získané během základního vzdělávání ve svém dalším životě 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Současné politické změny ve světě ■ Pohled na Evropu a proces jejího sjednocování 	
--	--	--